

JAN BURNATOWSKI

Ameryka Miłosza

(16-18 listopada 2011, Kraków, Uniwersytet Pedagogiczny)

Konkret, inspiracja, życzliwość, uczestnictwo – te cztery rzeczowniki najlepiej oddają atmosferę ostatniej sesji naukowej poświęconej setnej rocznicy urodzin Czesława Miłosza, która odbyła się na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie, w dniach 16–18 listopada 2011. Sympozjum było owocem współpracy Katedry Literatury Współczesnej i Krytyki Literackiej Uniwersytetu Pedagogicznego oraz redakcji czasopisma „Przekładaniec”.

Mimo szeregu ciekawych i ważnych prac podejmujących problem amerykańskiego okresu autora *Ziemi Ulro*, okazuje się, że ów kontynent pozostaje nadal niezupełnie odkryty. Całkowicie zasadne wydaje się więc stawianie pytań o zakorzenienie Miłosza – Europejczyka w Ameryce, o wzajemne relacje tych dwóch jakże odmiennych modeli kultury, czy wreszcie o toczony przez noblistę spór z cywilizacją Zachodu.

Organizatorzy sesji szczególną uwagę zwrócili na występującą w dziele Miłosza perspektywę amerykańską, w tym na takie aspekty doświadczenia poety, jak dialog z innymi pisarzami, miejsce na literackiej mapie Ameryki, czy Amerykę jako źródło twórczej inspiracji.

Przyjęta optyka znalazła odzwierciedlenie w zaproponowanym harmonogramie.

I tak pierwszego dnia obrad otrzymaliśmy referaty prezentujące główne tropy dzieła Miłosza (swoiste lejtmotywy tej twórczości), spośród których w pamięć głęboko zapadł odczyt dr Ewy Kołodziejczyk (Politechnika Radomska) *Amerykańskie abecadło Czesława Miłosza (w świetle doświadczeń z lat 1945-1950)*. Próba określenia tematycznej rozciągłości dzieła Miłosza wcale jednak nie okazała się nudna, bowiem autor *Widzeń nad Zatoką San Francisco* obserwowany w otoczeniu takich haseł jak „jazz”, czy „afro-amerykanie” ujawnia swą zupełnie nieznaną twarz. Warto także wspomnieć wystąpienie dra hab. Dariusza Czaji (Uniwersytet Jagielloński) *Miłosza lekcje biologii* i jego zaskakującą, lecz w pełni konsekwentną i logicznie przeprowadzoną tezę o przeddarwinowskim, na wskroś teologicznym widzeniu Biologii przez Czesława Miłosza; mówiąc krócej: o Biologii teologicznej Czesława Miłosza.

Drugiego dnia mieliśmy możliwość wysłuchania głosów wchodzących już głęboko w *interior* Ameryki Miłosza, z których w szczególności trzeba zwrócić uwagę

na wystąpienie dr hab. Joanny Zach (Uniwersytet Jagielloński) „*Po Ziemi naszej*”. *Whitman i Ameryka Miłosza* – autorka podjęła się próby określenia ram odwiecznego konfliktu Natury z Kulturą i jego teorii w tekstach Miłosza. Z tego sprawdzianu zrodziła się inspirująca do dyskusji wizja Miasta Molocha, które na poziomie dosłowności reprezentowało – zamieszkiwane przez autora *Traktatu poetyckiego* – San Francisco. W ramach tego samego dnia równie ciekawy problem podjął dr Andrzej Franaszek (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), którego tekst „*Nie miałem prawa tak mówić o tobie, Robercie*”: *Czesław Miłosz i poeci amerykańscy* dokonywał podsumowania Miłoszowego wadzenia się z amerykańską poezją konfesyjną.

W planie ostatniego dnia konferencji ulokowane zostały refleksje dotyczące aktywności Czesława Miłosza w przestrzeni pracy translatorskiej oraz w obszarze jego związków z amerykańską kontrkulturą. Na szczególne wyróżnienie zasługują wystąpienia prof. Jerzego Jarniewicza (Uniwersytet Łódzki), dra Marcina Jaworskiego (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) oraz dr Katarzyny I. Jakubiak (Millersville University): w przypadku dwóch pierwszych dało się zauważyć „życzliwą” zgodę autorów – oba referaty pokazywały Miłosza rozpiętego na siatce kulturowych kontestacji lat 50-tych i 60-tych (Jarniewicz głębiej, Jaworski szerzej), podczas gdy Katarzyna I. Jakubiak wskazywała na mało znany aspekt przekładowej pracy Czesława Miłosza, a mianowicie na jego zainteresowania *Negro Spirituals*.

Obok merytorycznej sensowności, organizatorom i uczestnikom konferencji udało się wzbudzić rzadką chęć uczestniczenia i stworzyć przestrzeń rozmowy, w której swoje miejsce mogli odnaleźć zarówno profesjonalni czytelnicy literatury, jak i ci mniej wprawieni, dla których czytanie jest przede wszystkim przyjemnością...

Pełne wersje wystąpień ukażą się w postaci zbioru artykułów podejmujących kwestię Ameryki Miłosza w majowym numerze specjalnym czasopisma „Przekładaniec. Półrocznik Katedry UNESCO do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową UJ”.

JAN BURNATOWSKI, M.A., doctoral candidate at the Department of Philosophy, Jagiellonian University, Cracow, Poland. E-mail: jan.burnatowski@gmail.com.